

Venäjä

Venäjän teollisuustuotanto kasvaa melko tasaisesti. Venäjän tilastokeskuksen mukaan vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä teollisuustuotannon määrä oli 2,1 % suurempi kuin edellisenä vuonna vastaavana ajanjaksona.

Kaivannaisteollisuuden määrä oli 4,7 % vuodentakaista suurempi. Tämä heijastaa öljyntuottajamaiden keskinäisten tuotannonrajoitussopimusten vaiheita. Kesäkuussa Venäjä tulkitsi aiemmin tehtyjen sopimusten antavan sille mahdollisuuden kasvattaa öljyntuotantoaan. Tämän seurauksena öljyn tuotannon taso nousi kesäkuusta lokakuuhun 4 %. Joulukuussa tehdyn uuden sopimuksen myötä Venäjä sitoutui vähentämään tuotantoaan noin 2 %. Sopimus on voimassa tämän vuoden kuusi ensimmäistä kuukautta ja vähennykset tehdään sinä aikana. Joulukuusta maaliskuuhun tuotanto väheni 1 %.

Valmistava teollisuus ylsi tammi-maaliskuussa 1,3 % vuodentakaista suurempaan tuotantomäärään. Elintarvikkeiden, juomien ja paperin tuotanto olivat eniten kasvaneiden joukossa. Sen sijaan vaate- ja tekstiiliteollisuus kehittyi heikommin.

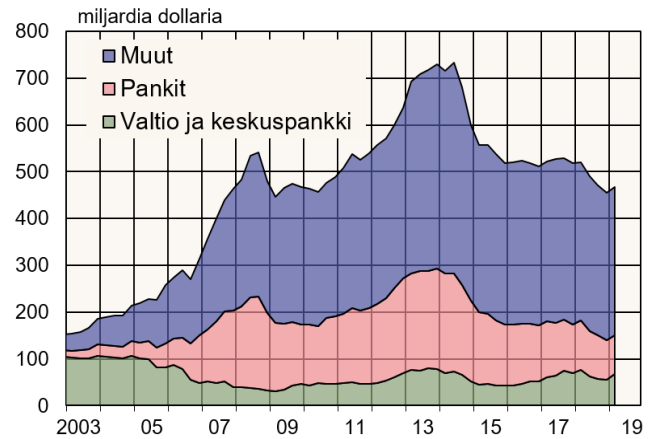
Rakentamisen määrän kerrotaan olleen ensimmäisellä neljänneksellä 0,2 % viimevuotista suurempi. Tämän tilaston uskottavuutta on kuitenkin epäilty, sillä vuoden vaihteessa tehdyn korjauksen myötä vuoden 2018 taso nousi yllättäen. Vuodesta 2017 vuoteen 2018 rakentamisen laskettiin siten kasvaneen 5,3 %. Korjauksen takana lienee ainakin osittain pohjoisten alueiden öljy- ja maakaasuhankkeiden myöhäinen kirjaus. Nyt Jäämeren-hankkeiden kiivain rakennusvaihe on päättymässä, joten rakentamisen voi odottaa hiipuvan.

Venäjän ulkomainen velka kasvoi hieman vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Velan lisäys koski lähinnä valtion velkaa ulkomaalaisille. Venäjän ulkomainen velka, jota on lähinnä yrityksillä, pankeilla ja valtiolla, on edelleen merkittävästi vuoden 2014 huipun alapuolella. Velkaa oli vuoden 2014 puolivälissä noin 733 mrd. dollaria, mutta maaliskuun 2019 lopussa noin 468 mrd. dollaria.

Vuoden 2014 huipun jälkeen sekä pakotteet että Venäjän heikko talouskehitys ovat vähentäneet ulkomaista velkaa pitkälti velan takaisinmaksujen johdosta. Heikko taloustilanne vähensi Venäjän ulkomaista velkaa myös 2009 taluskriisin yhteydessä, mutta silloin velkataso elpyi nopeasti kriisin väistyttyä. Pakotteiden vaikutus näkyy etenkin venäläisten pankkien ulkomaisten velkojen jatkuvana vähenemisenä, koska Venäjän suurimmat pankit, ml. Sberbank ja VTB, eivät saa uutta pitkäaikaista rahoitusta EU-maista ja Yhdysvalloista.

Maaliskuun lopussa Venäjän valtiolla oli ulkomaista velkaa runsaat 53 mrd. dollaria (11 % koko ulkomaisesta velasta) ja pankeilla runsaat 82 mrd. dollaria (18 %). Muilla sektoreilla, eli lähinnä rahoitussektorin ulkopuolisilla yrityksillä, oli ulkomaista velkaa noin 318 mrd. dollaria (68 %), josta 142 mrd. dollaria oli yritysryhmien emoyritysten ja tytäryritysten välistä velkaa.

Venäjän ulkomainen velka 2003–2019

Lähde: Venäjän keskuspankki

Venäjän-kaupan viimeaikaisista rajoituksista lisää haasteita Ukrainan uudelle johdolle. Krimin valtauksista koituneiden vakavien ongelmien joukossa Venäjän ja Ukrainan välisen kaupan rajoitukset ovat edelleen lisääntyneet. Venäjän talousministeri Maksim Oreshkin arvioi vastikään Venäjän käyttöönottamien rajoitteiden koskevan lähes 30 prosenttia (4,3 mrd. dollaria) maiden välisestä kaupasta.

Viime syksynä presidentti Vladimir Putin määräsi hallituksen uusiin taloudellisiin erityis toimiin Ukrainaa kohtaan vastauksena Ukrainan käyttöönottamille rajoitustoimille, jotka kohdistuvat venäläisiin yrityksiin ja henkilöihin. Hallitus asettikin joulukuussa uusia tuontikieltoja ukrainalaisille tavaroille. Vuoden lopussa Ukraina jatkoi vuonna 2016 aloittamia tuontikieltoja tämän vuoden loppuun. Viime viikolla Venäjä pidensi tuontikieltolistaansa sekä asetti Ukrainan-vientiinsä kieltoja ja lupamenettelyjä. Vientilupien alaisiksi laitettiin mm. kivihili, koksi, bensiini ja dieselöljy, joita Ukraina toi Venäjältä 3,5–4 mrd. dollarilla vuonna 2018.

WTO:ssa kiistojensovittelupaneeli puolestaan antoi aiemmin tässä kuussa urauurtavan ennakkoratkaisun Venäjän ukrainalaisille tavaroille etenkin vuoden 2016 alussa asettamien kauttakulkukieltojen perusteista. Venäjän perusteina olivat mm. keskeiset turvallisuusintressit kansainvälisessä hätätilassa. Vastoin Venäjän kantaa paneeli piti itseään toimivaltaisena asiassa. Paneeli katsoi Venäjän kieltojen perusteiden täyttävän oleelliset WTO-säännökset, arvioiden mm. Venäjän ja Ukrainan suhteiden tilan merkinneen kansainvälistä hätätilaa. Arvion tukena se näki Krimin tilannetta koskevassa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa tehdyn viittauksen aseelliseen konfliktiin sekä ulkomaiden Venäjä-pakotteet. Paneeli korosti, että hätätilan puuttuminen olisi ilmeisesti tehnyt kauttakulkukielloista WTO-sääntöjen vastaisia. Ratkaisusta voi valittaa 60 päivän kuluessa.

Ukrainassa presidentin vaalin toisen kierroksen voitti Volodymyr Zelenskyi saaden äänistä yli 73 %. Presidentti Petro Poroshenko sai yli 24 % äänistä. Äänestysaktiivisuus oli 62 %.

Kiina

Asumisoikeusjärjestelmän purkaminen etenee hitaasti Kiinassa. Kehitys ja suunnitteluvirasto (NDR) ilmoitti viime viikolla, että kuluvan vuoden aikana kaikkien 1–3 miljoonan asukkaan kaupunkien pitää myöntää kaikille hakukaille asumisoikeus (hukou), 3–5 miljoonan asukkaan kaupungeissa asumisoikeuden saamista pitää helpottaa ja yli 5 miljoonan asukkaan kaupungeissa vaatimuksia asumisoikeuden saamiseksi pitää selkeyttää niin, että yhä useamman on mahdollista saada asumisoikeus.

Hukou-järjestelmän avaaminen on edennyt vuosien mittaan suhteellisen pienin askelin. Nyt ilmoitetut uudistukset ovat osa laajempaa kokonaisuutta, joka hyväksyttiin jo syksyllä 2013 ja josta julkaistiin suunnitelma keväällä 2014 (BOFIT Viikkokatsaus 14/2014). Asumisoikeusjärjestelmän purkaminen on tärkeä uudistus, joka yhtäläistää kaupunkilaisten ja maaseudun asukkaiden mahdollisuuksia. Samalla sen toivotaan vauhdittavan kaupungistumista ja ylläpitävän talouskasvua. Noin 60 % kiinalaisista asui kaupunkialueilla viime vuoden lopulla.

Asumisoikeus määrittyy syntymäpaikan mukaan ja hukou siirtäminen toiseen paikkaan on ollut vaikeaa, etenkin siirryttäessä maaseudulta kaupunkiin. Järjestelmä on näin hankaloittanut muuttamista Kiinan sisällä, sillä pääsy julkisiin palveluihin kuten terveydenhuoltoon tai lasten koulunkäyntimahdollisuus on sidottu asumisoikeuteen. Palveluihin on kuitenkin usein ollut mahdollista päästä maksamalla niistä ylimääräistä ja jotkut kaupungit ovat järjestäneet siirtotyöläisille palveluita.

Vaikka asumisoikeusjärjestelmä on hankaloittanut muuttamista, se ei ole kuitenkaan estänyt kiinalaisia liikkumasta työn perässä. Tilastoviraston mukaan siirtotyöläisiä oli 288 miljoonaa vuoden 2018 lopussa. Siirtotyöläisten keski-ikä on 40 vuotta ja noin kaksi kolmasosaa heistä on miehiä. Karkeasti puolet siirtotyöläisistä on töissä palvelusektorilla, 30 % tehdasteollisuudessa ja 20 % rakennuksilla.

IMF arvioi Kiinan rahoitussektorin riskien olevan edelleen koholla. IMF:n julkisti huhtikuussa kansainvälisen rahoitusvakausjulkaisunsa (Global Financial Stability Report). IMF arvioi, että Kiinan tiukempi rahoitussektorin valvonta ja sääntely ovat osin onnistuneet hidastamaan pankkien taseiden ja riskien kasvua, mutta rahoitussektorilla on edelleen merkittäviä haavoittuvuuksia.

Koko rahoitussektorin osalta ongelma on rahoituksen kanoitumiseen liittyvät vääristymät. Pankit antavat rahoitusta edelleen kiinteistösektorille ja infrastruktuurihankkeisiin muita aloja halvemmalla, sillä valtion uskotaan tukevan tarvittaessa kiinteistöhintoja ja rahoitusta hakevat ovat usein valtiotaustaisia toimijoita, joilla koetaan olevan valtion takaus. Lainananto näille aloille on kasvanut edelleen muuta lainanantoa nopeammin, mikä nostaa jo ennestään korkeita maan ja kiinteistöjen hintoja. Infrastruktuurihankkeet eivät

myöskään välttämättä tuota riittävää kassavirtaa lainojen maksamiseksi ja lainat voivat siirtyä julkisen sektorin kannettavaksi. Lainanannon lisääminen talouskasvun tukemiseksi voisi vain pahentaa rahoitussektorin ongelmia.

IMF nostaa esille myös pienten ja keskisuurten pankkien ongelmat. Niiden taseet ovat heikkoja, kannattavuus on kehno ja ne täyttävät viranomaisten asettamat pääomavaatimukset vain täpärästi. IMF:n arvioin mukaan näiden pankkien taseiden vahvistaminen edellyttäisi käytännössä lainanannon kasvun selvää hidastamista.

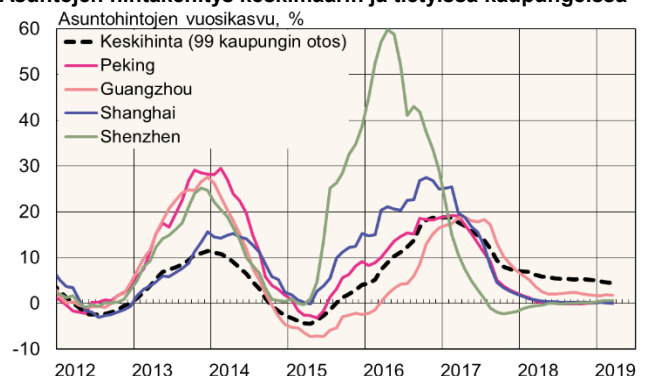
Uusia asuntoja valmistuu Kiinassa aiempaa vähemmän. Tilastoviraston mukaan uutta rakennuspinta-alaa valmistui vuosina 2017–2018 edellisvuotta vähemmän ja lasku on jatkunut kuluvana vuonna. Myyntimäärät ovat pysyneet lähes ennallaan, jolloin tyhjillään olevat kiinteistöt ovat vähentyneet.

Uusia kiinteistöjä valmistui tammi-maaliskuussa 185 milj. m², mikä on 11 % vähemmän kuin viime vuoden vastaavaan aikaan. Tästä asuinpinta-alaa oli 130 milj. m². Sen sijaan rakennusaloitukset kasvoivat tammi-maaliskuussa pinta-alalla mitaten 12 % vuodentakaisesta.

Kiinteistöjä myytiin tammi-maaliskuussa 298 milj. m², josta asuinkiinteistöjä oli 260 milj. m². Molemmat vähenivät aavistuksen viime vuoden vastaavasta ajasta. Koko maan tasolla myynti on kehittynyt tasaisesti ja viime vuonna asuntoja myytiin pinta-alalla mitaten 2 % enemmän kuin vuonna 2017. Alueiden välillä myynnin kehityksessä on kuitenkin suuria eroja ja esimerkiksi Pekingissä asuntokauppa on piristynyt alkuvuonna huomattavasti viime vuoden laskun jälkeen, kun taas Kiinan suurimmassa provinssissa Guangdongissa asuntojen myynti pinta-alalla mitaten jatkaa laskuaan.

Kiinan asuntojen osto- ja myyntisäännöstely on kaupunkikohtaista, jolloin myyntimäärien ja hintojen kehitys vaihtelee paljon alueiden välillä. Monissa pienemmissä ja keskisuurissa kaupungeissa asuntojen hinnat nousevat 10–20 prosentin vuosivauhtia. Hinnanlasku on sen sijaan keskittynyt lähinnä suuriin kaupunkeihin. Asuntomarkkinayritys SouFunin 99 kaupungin otoksessa vain viidessä keskihinnat olivat maaliskuussa vuodentakaista alempana. Painotettu asuntojen keskineliöhinta kasvoi 4 % vuodentakaisesta. Pekingissä, Shanghaiissa ja Shenzhenissä hinnat olivat viime vuoden tasolla.

Asuntojen hintakehitys keskimäärin ja tietyissä kaupungeissa

Lähteet: SouFun ja Macrobond